

Nr 17

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner om rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnader för arbetskläder.

Motionerna

I detta betänkande behandlas motionerna

1973:574 av herr Hörberg m. fl. (fp, c, m, vpk) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att riksskatteverket får i uppdrag att överväga nya anvisningar om avdrag för extrakostnader för särskilda arbetskläder,

1973:1021 av herr Gustafsson i Säffle m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen beslutar att ett extra schablonavdrag med 300 kr. medges vid taxeringen för personer som i sitt arbete måste använda skyddskläder och själva får bekosta dessa,

1973:1044 av herr Lindberg m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att riksskatteverket får i uppdrag att utfärda anvisningar om rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för skogsarbetares merkostnader för skyddsarbetskläder.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 20 § kommunalskattelagen gäller som allmän regel att vid beräkning av inkomst av särskild förvärvskälla från bruttointäkten skall avräknas alla omkostnader för intäkternas förvärvande och bibehållande. Avdrag får enligt nämnda lagrum dock inte ske för den skattskyldiges levnadskostnader och därtill hänförliga utgifter.

Med hänsyn till sistnämnda stadgande har i rättspraxis avdrag i allmänhet inte medgivits för kostnader för arbetskläder, uniform, överdragskläder o. d. och i regel inte heller för underhåll eller tvätt av kläder, inte ens då såsom intäkt upptagits för sådana kostnader uppbyren ersättning. Dylika avdrag har sålunda vägrats svetsare, fyrbiträde, fiskare, landsfiskal, fjärdingsman, polisman, präst, militär, hotellvaktmästare, hovmästare, barmästare m. fl. Skådespelare har dock medgivits avdrag för kläder och viss sjukvårdspersonal avdrag för tvätt av vita rockar.

Bevillningsutskottet uttalade i sitt betänkande 1950:19 bl. a. följande:

Vissa skäl kunna visserligen anses tala för en avdragsrätt för kostnader på grund av en av tjänsten föranledd onormal förbrukning av arbetskläder, i den mån dessa kostnader överstiga vad som kan anses motsvara normal förslitning av kläder. Dessa skäl måste givetvis tillmätas ökad vikt, i den mån kostnaden för förstörda arbetskläder uppgår till mera avsevärda belopp. Mot en utvidgad avdragsrätt tala å andra sidan de

praktiska svårigheter, som måste antagas uppkomma vid tillämpningen efter en författningsändring i syfte att avdrag skulle kunna medgivas. Dessa praktiska svårigheter äro av den art, att ett ställningstagande till det i motionen framställda yrkandet icke kan ske utan ett närmare övervägande av alla på frågan inverkan omständigheter.

Riksskattenämnden har i meddelande nr 2/1952 p. 4 uttalat, "att avdrag för kostnader för arbetskläder icke bör medgivas. Skulle arbetsgivare med hänsyn till visst arbetes speciella natur tillhandahålla anställda särskilda för sådant arbetes utförande avsedda persedlar, vilka kunna anses jämställda med arbetsredskap, exempelvis särskilda arbetshandskar, bör den anställde dock ej därigenom anses åtnjuta skattepliktig intäkt."

Enligt 32 § 3 mom. sista stycket kommunalskattelagen skall förmån av mindre värde, som utgått i annat än pengar, inte upptas som intäkt, om förmånen inte kan antas vara avsedd att utgöra direkt vederlag för utfört arbete. Riksskattenämnden har med anledning av denna bestämmelse i meddelande nr 7/1967 p. 4 förklarat, att fria överdrags- och skyddskläder samt fri tvätt därav inte skall anses utgöra skattepliktig intäkt. Om arbetsgivaren tillhandahåller annan beklädnad i och för tjänsten till nedsatt pris, är även denna förmån skattefri, om värdet därav tillsammans med annan liknande förmån inte överstiger 400 kr.

På en enkel fråga i riksdagen av herr Olhede angående avdrag vid beskattningen för onormal förslitning av arbetskläder svarade chefen för finansdepartementet den 25 november 1971:

Enligt nuvarande regler räknas utgifter för arbetskläder till sådana allmänna levnadskostnader som i princip inte är avdragsgilla vid taxeringen. Det är således inte f. n. möjligt att genom allmänna anvisningar tillskapa en sådan avdragsrätt. Frågor om avdragsrätt av nu förevarande slag kommer att aktualiseras i samband med ställningstagandet till frågan om definitiv källskatt.

Utredningen om definitiv källskatt har i sitt betänkande Förenklad löntagarbeskattning (SOU 1972:11) föreslagit ett system för förenkling av beskattningen av löntagare — FLB-systemet — som bl. a. innebär följande. Alla de avdrag en löntagare är berättigad till skall i princip tillgodoföras honom redan vid källbeskattningen. De skall därvid vara så noggrant beräknade att någon omprövning av avdragen efter inkomstarets utgång normalt inte skall vara erforderlig. För att möjliggöra en sådan ordning ifrågasätts vissa förenklingar och schabloniseringar i avseende på avdragens beräkning. Dessa förenklingar gör det i viss utsträckning möjligt att låta arbetsgivaren på löntagarens begäran tillgodoföra denne avdrag utan att skattemyndigheten individuellt bestämt härom. I den mån så inte kan ske får löntagaren vända sig till den lokala skattemyndigheten med begäran om jämkning. De avdrag som arbetsgivaren skulle kunna tillgodoföra utan myndighets beslut är dels avdrag för kostnader för resor mellan bostad och arbetsplats, dock ej för bilresor, dels s. k. yrkesgruppsavdrag, varmed förstås för olika grupper arbetstagare fastställda schablonavdrag.

I sitt av riksdagen godkända betänkande 1972:13 avstyrkte skatteut-

skottet motionsyrkanden om avdragsrätt för kostnader för arbetskläder med hänvisning bl. a. till de praktiska och kontrolltekniska svårigheter som en allmän avdragsrätt för dylika kostnader skulle medföra. Utskottet anförde vidare:

Enligt utskottets uppfattning kan frågan under nuvarande förhållanden lämpligast lösas genom uppgörelser mellan parterna på arbetsmarknaden. Det är emellertid inte uteslutet att man kan finna en tillfredsställande lösning på detta spörsmål i samband med ställningstagandet till det förslag om förenklad löntagarbeskattning, som nyligen framlagts av utredningen om definitiv källskatt.

Utskottet

Enligt nuvarande principer anses utgifter för arbetsredskap o. d. som avdragsgill omkostnad vid beskattningen men däremot inte utgifter för arbetskläder m. m. På grund härav har avdrag i allmänhet inte medgivits för kostnader för arbets- och skyddskläder eller för underhåll och tvätt av dylika kläder. I den mån arbetsgivaren helt eller delvis tillhandahåller särskilda arbetskläder eller skyddsutrustning anses detta utgöra en icke skattepliktig förmån av mindre värde, även om arbetstagaren inte skulle vara berättigad till avdrag för motsvarande kostnad.

I motionen 1973:574 yrkas att riksskatteverket får i uppdrag att utfärda anvisningar om avdrag för kostnader för särskilda arbetskläder. Ett motsvarande yrkande men begränsat till skogsarbetares skyddskläder framställs i motionen 1973:1044. Slutligen yrkas i motionen 1973:1021 att ett schablonavdrag på 300 kr. för kostnader för skyddskläder införs vid taxeringen.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det givetvis är otillfredsställande att inte alla arbetstagare åtnjuter samma förmåner när det gäller personlig skyddsutrustning bekostad av arbetsgivaren liksom all annan skyddsutrustning. Utskottet utesluter inte att det framdeles bör vara möjligt att frågan löses genom uppgörelse mellan parterna på arbetsmarknaden.

Arbetarskyddet är en för många arbetstagare svårlöst fråga, och det åligger arbetarskyddsstyrelsen att verka för att den anställde skyddas mot olycksfall och ohälsa i arbetet. Vilka lösningar som därvid kan komma i fråga ankommer det inte på utskottet att ta ställning till.

Utskottet har emellertid förståelse för att kostnader av det slag, som närmare anges i motionerna, i vissa fall framstår som en omkostnad för inkomsternas förvärvande. Mot bakgrund härav kan det givetvis ifrågasättas om inte den, som på grund av arbetets art har en onormal förslitning av arbets- och skyddskläder och själv måste stå för kostnaderna härför, bör medges avdrag för dessa merutgifter vid taxeringen. Man kan emellertid inte bortse från att den restriktiva standpunkt, som rättspraxis intagit till frågan om avdrag för arbetskläder, har sin grund i de praktiska svårigheter och gränsdragningsproblem som är förenade med en sådan avdragsrätt.

Det är inte möjligt att, på sätt föreslås i motionerna 1973:574 och 1973:1044, genom anvisningar av riksskatteverket tillskapa en avdragsrätt, som står i uppenbar strid mot gällande rättspraxis. Om motionärernas krav skall kunna tillgodoses måste således en författningsändring komma till stånd. Med hänsyn till frågans komplicerade natur är utskottet för sin del inte berett att utan närmare utredning tillstyrka ändrade bestämmelser i ämnet. Vid studiebesök hos riksskatteverket har utskottet emellertid erfarit, att verket har för avsikt att undersöka förutsättningarna för en ändrad lagstiftning på detta område. Utskottet förutsätter att undersökningen görs skyndsamt och kommer att ge en allsidig belysning av frågekomplexet och att syftet med motionerna därvid så långt som möjligt tillgodoses. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna.

Utskottet hemställer

- att riksdagen avslår
- 1. motionen 1973:574
- 2. motionen 1973:1021
- 3. motionen 1973:1044.

Stockholm den 27 mars 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Engkvist (s), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson (s), Wörnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sündkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp), Björk i Gävle (c) och Söderström (m).